

Prunus padus

34

Vogelkers

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

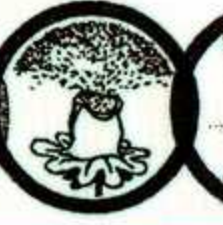
GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Prunus padus

Vogelkers

De vogelkers is een telg uit de Rosaceae, de rozenfamilie. Een familie, die meer dan drieduizend vertegenwoordigers telt, verspreid over de hele wereld. Er bestaat een grote diversiteit binnen de rozenfamilie. Natuurlijk de roos, als symbool van de liefde, maar ook vrouwenmantel, het Drents krentenboompje en de belangrijke fruitbomen van de gematigde streken als: appel, peer, kers, pruim, abrikoos, perzik, braam, framboos en aardbei; zij alle maken deel uit van de rozenfamilie. De vogelkers behoort tot het geslacht prunus.

¶ Prunus is het Latijnse woord voor pruim. De Nederlandse naam geeft aan, dat de verwende mens de kers slechts geschikt vindt voor consumptie door vogels. Dat is wel eens anders geweest. Archeologische vondsten wijzen uit, dat de primitieve bewoners van Europa, die alleen over wilde vruchten konden beschikken, zich moesten behelpen met de vruchten van de vogelkers, de zoete kers en de sleedoorn. Bij alle overblijfselen van de menselijke samenleving zijn ook pitten van de genoemde vruchten gevonden.

¶ Gezien de aantallen hiervan moet de vogelkers een erg populaire vrucht zijn geweest. En dat is hij nog steeds in Siberië. De Basjkiren noemen het sap, dat zij uit de vruchten persen, nog altijd bij dezelfde naam als hun voorouders deden zo'n 2000 jaar geleden. Het sap,

atschui genaamd, wordt vermengd met melk gedronken en van het resterende vruchtvlees perst men koeken.

¶ De vogelkers komt voor in heel Eurazië, van Groot-Brittannië tot Japan. In ons land groeit hij van nature in Zuidoost- en Midden-Nederland en plaatselijk veel in de Hollandse duinen. Vanwege zijn mooie, uitbundige bloei is het ook een geliefde boom in tuinen, parken, in houtwallen en langs lanen. Hij heeft een vochtige, voedselrijke bodem nodig en een grote behoefte aan licht. Vandaar dat we hem veel zien aan bosranden en op open plekken in het bos. In bossen waar veel bomen voorkomen met een licht doorlatende kroon, zoals elzen, essen of schietwilgen, kan hij zich ook goed redden. Hij groeit dan niet uit tot een boom, maar ontwikkelt zich tot een grote struik.

¶ De vogelkers als hoge struik of kleine boom, wordt niet hoger dan twaalf tot vijftien meter. De takken zijn opstijgend. Jonge takken zijn fijn, donzig behaard. De schors is glad en donkerbruin. Zowel de binnenkant van de schors als het hout bevatten een licht giftige stof met een onaangename geur, die sterk doet denken aan bittere amandelen.

¶ De bladeren zijn elliptisch en gemiddeld tien centimeter lang. De onderkant is langs de nerfoksel behaard. In de knop is het blad langs de hoofdnerf gevouwen. De kleur is mat olijfgroen. In het najaar verkleurt het blad naar een opvallende gele tot oranjegele kleur.

¶ De witte, anderhalve centimeter brede bloemen verschijnen in de maanden april/mei na het uitlopen van de bladeren aan de uiteinden van de korte zijloten. Ze staan in grote, overhangende trossen en hebben een sterke amandelgeur. Ieder bloempje heeft vijf getande, witte kroonblaadjes. Ze bevatten een massa honing, die gemakkelijk te bereiken is. Er is daardoor in die periode veel bezoek van bijen en vliegen. Aan de voet van de bladeren zitten ook nog twee honingkliertjes, die zeer in trek zijn bij mieren en die zorgen voor een groot op en neer gaand gemier van deze overrijverige insecten.

¶ Het zaad bestaat uit een zwarte, bolronde steenvrucht. Deze vlezige vrucht is zo groot als een erwt en vormt, net als de bloemen voorheen, een tros. De kersen zijn zeer in trek bij vogels. De smaak is bitter en wrang; dit is te wijten aan het hoge gehalte aan looizuur of tannine. De verspreiding van het zaad geschiedt door de uitwerpselen van vogels en andere 'genieters'. De pit wordt zo onbedoeld direct van de benodigde mest voorzien.

¶ In de voorzomer kan het gebeuren dat de vogelkersstippelmotten massaal de vogelkersen volkomen kaal vreten. Het resultaat biedt dan een desolate aanblik. De boom zelf heeft er echter weinig schade van en loopt, als de motten zich tot vlindertje hebben omgetoverd, gewoon weer opnieuw uit.

¶ Het hout is niet interessant voor de commercie. De onaangename geur van het hout maakte het hout van de vogelkers wel uitstekend geschikt om de duivel en

andere kwade krachten op de vlucht te jagen. Joost van Ravelinghen voegde in 1618 in zijn vertaling van *Den Cruydt Boeck* aan het onderwerp vogelkers toe: ...'landlieden planten de Voogelkersen meest om datse ghelooft worden grooten kracht teghen de toovenaers ende quaedtdoenders te hebben'. Genoemd boek is een flora avant la lettre met beschrijvingen van de bekende bomen en kruiden met een nadruk op hun medische aspecten. Het boek verscheen in 1554 bij de beroemde drukker Plantijn in Antwerpen.

Vindplaats : Het Gooi.

